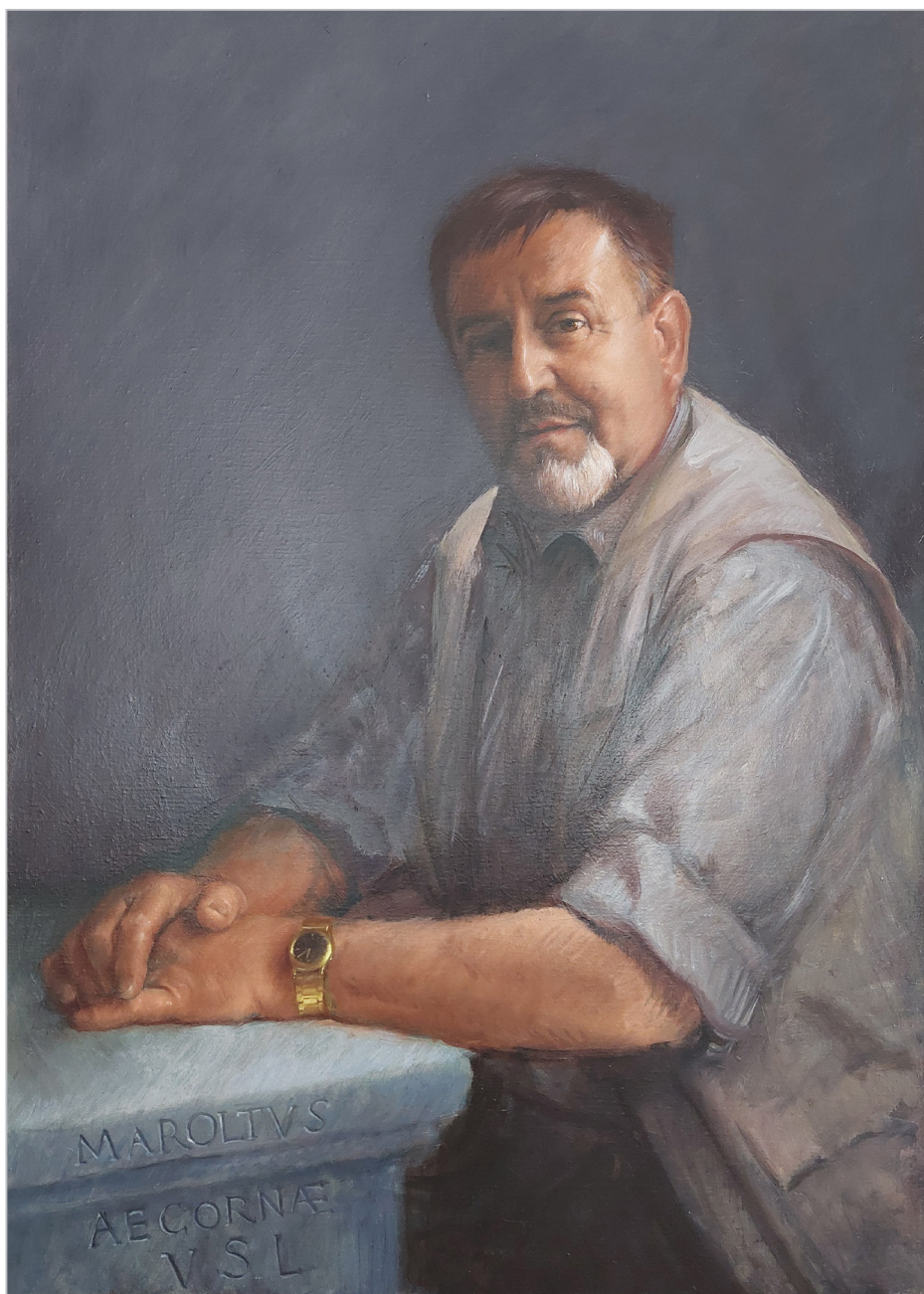

Poslovil se je izr. prof. dr. Janez Marolt

Pred skoraj natanko desetimi leti je bil na tem ali podobnem mestu objavljen zapis ob sedemdesetletnici dolgoletnega predavatelja na Oddelku za zgodovino Filozofske fakultete v Mariboru, izr. prof. dr. Janeza Marolta. V gostišču Repanšek na Homcu pri Domžalah so se letos že pripravljali, da pozdravijo goste na praznovanju njegove osemdesetletnice 6. avgusta. Žal se je nekaj izmed tistih ljudi, ki bi nazdravljali jubilarntu, dober mesec prej v istem gostišču zbralo na sedmini. Profesorja Marolta je bolezen, ki ji je ob skrbni podpori domačih kljuboval dolga leta, premagala na Vidov dan po julijanskem koledarju ali na "dan, ko se vse vid", kakor ga je sam šaljivo krstil pred nekaj leti.

Z njim je po profesorjih Antonu Ožingerju in Jožetu Mlinariču odšla še ena maskota mariborskega zgodovinskega oddelka. Verjetno ni študentke ali študenta, ki bi se od osemdesetih let prejšnjega stoletja srečal s pokojnim Maroltom, pa si ga ne bi zapomnil kot posredovalca znanja ali pripovedovalca zgodb. Njegovega sloga ni mogoče posnemati, njegovo navdušenje nad zgodovino je bilo nalezljivo, medtem ko so njegove zabavne pripovedi že za časa njegovega življenja prešle v zakladnico oddelčnih legend.

Tudi sam zase lahko rečem, da je umrl profesor v moje življenje in v moje razmišljanje o zgodovini vstopil kot pojem učinkovitega pripovedovalca o preteklosti veliko prej, kot sem ga osebno spoznal in se z njim teden za tednom srečeval na fakultetnih hodnikih. Že, ko sem pred tremi desetletji z odprtimi usti prebiral odlomke iz njegovega dnevnika v *Večeru*, v katerih je pisal o delovnih izzivih profesorja vozača in predstojnika oddelka, sem si predstavljal, kako lepo bi bilo kdaj stopiti v vsaj malo podobne čevlje. Pozneje sem se seznanil z enim od virov tega nenavadno razkošnega znanja, kakršnega je Marolt delil s svojima zgoraj omenjenima kolegoma in še s kom iz starejših generacij slovenskih zgodovinarjev. Njegova šolska "zibelka" je tekla v hrvaškem Pazinu, na sre-

Portret izr. prof. dr. Janeza Marolta, delo akademskega slikarja Tomaža Perka (Arhiv družine Marolt)

dnješolski ustanovi, katere pomena za slovensko kulturno zgodovino verjetno še nismo docela premislili ali ovrednotili.

Tam nabrano vednost je Marolt obilno nadgradil med dodiplomskim in magistrskim študijem teologije ter med poznejšim študijem zgodovine in primerjalne književnosti. V doktorski disertaciji se je posvetil poročilom o današnjem slovenskem ozemlju v *Cesarski zgodovini* s konca 4. stoletja po Kristusu.

Če sem kmalu prišel do spoznanja, da so za našo generacijo poljane znana, do katerih se je pokojni profesor sprehodil na pazinski klasični gimnaziji, domala nedosegljive, je bila druga skrivnost njegovega suverenega obravnavanja zgodovinskih vprašanj zame nekoliko težje dostopna. Morda se mi je kot staremu ljubitelju letnic, števil in podatkov dokončno razkrila šele, ko sem že po njegovi smrti njemu v spomin poslušal radijsko oddajo, v kateri je predstavljal knjigo *Pod bomškim brijom*. Ta obsežni zbornik prispevkov o svojem domačem kraju in njegovi okolici nam je s prijateljsko ponosno tudi podaril med obiskom lansko zimo. Za izid bogato ilustrirane knjige si je dolgo prizadeval. Radijsko pripovedovanje o njej je začel s toliko ljubezni do Pšate, ki je le dober mesec po njegovi smrti hudo ponagajala domačinom, in drugih okoliških voda, da me je globoko ganilo. Dojel sem. Maroltova pripoved o preteklosti je bila tako iskriva, ker je rasla iz tesne povezanosti s pokrajino ali pokrajinami, o katerih je govorila. Kar se tega tiče, je bilo zgodovinarju življenje naklonjeno. Dano mu je bilo spoznati velik del sveta in skoraj vse njegove dele, o katerem je predaval študentkam in študentom. Ekskurzije pod njegovim vodstvom so vse do konca prvega desetletja 21. stoletja za mlade in manj mlade navdušence nad zgodovino pomenile nepozabna vrata v sodobnost in minulosť predvsem sredozemskih dežel. A zdi se mi, da je zlasti toplo naklonjenost gojil do Bližnjega vzhoda. Tako je velikokrat z navdušenjem pripovedoval o dogodivščinah s potovanja po Sveti deželi, ki se ga je pred četrť stoletja skupaj z diakoni (ti so menda v petek najbolj navdušeno planili na salamo) udeležil dobršen del slovenske zgodovinarske srenje. Imel sem srečo, da sem nekoč z rajnim Maroltom v Izrael potoval še sam. Delila sva si celo hotelsko posteljo, kakršno naše ljudstvo trdovratno imenuje "zakonska".

Omenil sem že obsežen repertoar domislic, zgodb in anekdot, s katerimi je Marolt popestril svoja predavanja in osebne pogovore. Nerađ priznam, da med študentkami in študenti še danes požanjejo več odobravanja kot katera koli moja. Zlasti to velja za tisto, da so vse gobe užitne, nekatere pač zgolj enkrat. Slednjo najraje uporabim, kadar predavam o cesarju Klavdiju. Seveda ne pozabim navesti avtorja.

Ob koncu naj ob zemeljskem slovesu priljubljenega profesorja in dragoce-nega sodelavca navedem odlomek iz pesmi Alojza Gradnika *Vprašanje*, o kateri domači pravijo, da mu je bila posebej ljuba:

Kako si zgnetel me, nebeški Oče?

/.../

*Italsko sonce vlij si v moje žile:
kri favnov in asiškega berača
in Aretina in Giordana Bruna.*

Da, pogrešali bomo to italsko sonce. Hvala zanj in počivajte v miru, profesor.

Aleš Maver

Dr., izredni profesor
Univerza v Mariboru,
Filozofska fakulteta, Oddelek za zgodovino